

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrlet 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se naštevno onkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Maribor in Slovenci.

Nekaj časa sem se obrača pozornost Slovencev posebno na mesto Celje. To je prav. Ne mora pa se odobravati in tudi ni prav, da se ne brigamo za Maribor. Na to mesto bi morali posebno pozornost obrachati, ker je po velikosti drugo mesto štajarske dežele, ker je blizu nemško-slovenske meje, ker ima važne učne zavode, ker je vsled svoje trgovine in lege za naše gospodarske in politične razmere zdaj že imenitno, pa se bode imenitnejše postalo, ako se izvrši reorganizacija sodišč vsled novega civilnega postopnega reda, in ako se loči administrativno slovenski Štajar od nemškega.

Na vse te okolnosti moramo že zdaj misliti, mi se moramo na nje resno pripravljati. Tu ne velja noben izgovor. Kdor zagovarja nasprotno stališče, še politično ni goden in ne razumeva naloge naše dobe, ali pa se boji truda in dela, da celo zamere naših narodnih in političnih nasprotnikov. V Mariboru so dani vsi pogoji, da se slovenski zivelj lahko utrdi, da se more tako organizirati, da bode zasloba in ponos bratom, strah nasprotnikom.

V Mariboru je razumništvo številno, zastopa vse stanove. Tu imajo Slovenci razne zavode, razna društva, celó svojo tiskarno in razne časnike imajo. In vendar je vse mrtvo, ni zapaziti nikjer pravega življenja. Kaj je temu uzrok? Slovencem v Mariboru manjka središča in združenja ali koncentracije. Kakor se Slovenci v Mariboru porivajo po raznih gostilnicah in kavarnah, tako delajo tudi njih društva. Ako pride narodnjak z dežele v mesto, ne najde nikjer slovenske družbe. Če je treba napraviti kak shod ali zborovanje, ni dobiti primerne prostora. Narodni zavodi so raztreseni po mestu; težko jih je najti, pa še težavneje dobiti njih zastopnike in merodajne osebe. Od dneva do dneva se čuti bolje in bolje potreba, da se vendar tudi za mariborske Slovence pripravi skupna streha, narodni dom.

Ne odlagajte več, gospodje! Skrajni čas je. Kar je bilo v Ptujju mogoče doseči peščici narodnjakov brez posojilnice, kar so izpeljali Brežičani tako hitro, to se dá dognati tudi v Mariboru, kjer je inteligence dosti, pa tudi precej kapitala.

Ko bodo imeli Slovenci v Mariboru svojo gostilnico in kavarno, ko bodo v narodnem domu pripravní prostori, za shode, koncerte, glediške predstave, ko bodo vsa narodna društva in vsi narodni zavodi pod skupno streho, pokazala se bode moč slovenskega življa, bode ta začel uplivati na okolico in na celi okraj. Središče v Mariboru se mora oživeti, srce in glava stopiti morata na svoje mesto, in vsi udje se njima pridružijo!

Vsled tega, da se Slovenci v Mariboru združijo v narodnem domu, bodo se še le prav spoznali med seboj,

bodo se drug drugega oklenili, bodo dobila obstoječa društva in zavodi novo podporo, nove moči, v popolnitev organizacije bodo se lahko osnovali novi zavodi in nova društva, če se pokaže potreba takih. Znameniti napredek celjskih Slovencev, ki se opira na združitev močij, vstrajnost in neustrašenost, naj ojači mariborske Slovence! V to pomozí Bog!

F. J.

Slovenci in Badenijeva volilna preosnova.

Volilni red je v ustavni državi največje važnosti. Zato nam ni zadosti, da smo zadnjič splošno govorili o Badenijevi volilni preosnovi, ki je bila izročena dotičnemu odseku; danes hočemo nekaj vrstic posneti iz govora dr. Ferjančiča, ki ga je imel dne 20. febr. pri splošni obravnavi, in pa iz besedij poslanca Kluna, ktere je le-ta govoril dne 22. febr. v odseku za volilno preosnovo.

Dr. Ferjančič je govoril v imenu hrvaško-slovenskega kluba. Izjavil je, da bode njegova stranka glasovala zato, da se vladni načrt odkaze odseku, da bi ga pa ne mogla vsprejeti, ako ga odsek ne spremeni. Izrekel se je zoper to, da bi deželni zbori volili državne poslance. Slednjič je razpravljal o sedanjem krivičnem volilnem redu na Štajarskem in Koroškem ter zahteval, da se v novem volilnem razredu kranjski deželi priznata dva mandata.

Poslanec Klun pa je v odseku najprej naglašal, da tudi novi vladni načrt obseza še mnogo starih krivic. Tako so bile že doslej kmečke občine gledé volilne pravice jako prikrajšane; kajti volile so le 37% vseh poslancev. Po novem načrtu bodo volile 70% poslancev manj, torej le 30%, dočim se razmerno zmanjša zastopstvo mest le za 5 odstotkov. Razmerje med mestnimi in kmečkimi zastopniki pa je še neugodnejše, če pomislimo, da treba mestnim zastopnikom pristeti tudi zastopnike trgovskih zbornic, ki zastopajo iste koristi.

Nato opozarja poslanec Klun na krivico, ki se godi koroškim Slovencem. Ti štejejo tretjino prebivalstva, a imajo v deželnem zboru dva, v državnem celó nobenega zastopnika. Štajarski Slovenci, ki štejejo dobro tretjino prebivalstva v deželi, imajo v državnem zboru tri zastopnike, Nemci pa dvajset.

Naloga vlade je torej, da najprvo odstrani te krivice in pravično razdeli volilne okraje. Vlada pa je predložila načrt, po katerem se sedanje krivice ne le ne odstranijo, temveč še pomnožijo. Tako dobi po novem načrtu kranjska dežela le eden mandat več, akoravno šteje 493.433 civilnega prebivalstva in plačuje davka 1.566.058 gld., dočim šteje Tirolska 790.480 prebivalcev in plačuje 2.737.666 gld. davka, pa dobi tri mandate.

Gosp. Klun zahteva, da se za Kranjsko določita dva nova mandata, sicer bodo slovenski poslanci glasovali proti predlogu. Tudi opozarja na protislovje v načrtu. Priznava se namreč volilna pravica vsem samovlastnim avstrijskim državljanom, odreka se pa v družini stoječim osebam. Po Taaffejevem načrtu je to bilo opravičeno, ker bi bila gospodar in hlapec volila v enem in istem razredu. Ta pomislek pa odpade v novem razredu z občno volilno pravico. Tudi ni zadovoljen, ako bode vlada naredbenim potom razdelila volilne okraje; to se naj zgodi s postavo, da se izključi vsaka nepristranost. Pod temi pogoji hoče glasovati za nadrobno razpravo.

Cerkvene zadeve.

Sv. misijon v Konjicah.

(Konec.)

Predno poročam o slovesnem sklepu slovenskega misijona, moram omeniti dveh prelepih svečanostij, ki nam bodo dolgo ostale v blagem spominu. V petek popoldne se je prav slovesno izpostavilo presv. Rešnje Telo. Čast. o. Doljak so imeli navdušen govor. Cerkev je bila do zadnjega kotiča natlačena ljudij, ki so ihté poslušali do srca segajoče besede. Ko začnejo pridigar prositi milega Jezusa odpusčenja zavoljo prevelike nečasti, ki se mu godi v najsv. zakramentu oltarja, pokleknilo je ednajst čč. mašnikov, z gorečimi svečami v rokah, pred Jezusa v presv. R. T., da bi ga s pridigarjem vred prosili usmiljenja. Pri tem prizoru pač ni ostalo suho nobeno oko.

V soboto popoldne pa so imeli č. o. Vrhovec podoben govor v slavo Marijino. Ko so pridigo skončali, smo molili pred izpostavljenim presv. R. T. litanije M. Božje, potem smo pa pevaje prenesli podobo Lurške M. B. iz stare cerkve v kapelo Rožnovenske Kraljice, da smo jo tam postavili na oltar sv. Nikolaja. Tako smo pridobili v cerkvi primeren prostor za sv. misijonski križ. Skušnja namreč uči, da ljudje rajši obiskujejo misijonske križe po cerkvah, kakor na javnih prostorih zunaj cerkvā.

V nedeljo, na praznik sv. Družine se naša cerkev od ranega jutra do poznega večera ni izpraznila. Čeravno so bili čast. o. Doljak pravočasno oznanili, da naš mil. knezoškof v tej trdi zimi ne morejo k nam priti, se je bil vendar glas raznesel, da pridejo višji pastir ta dan v Konjice. Zato je ljudstvo v brezbrojnih trumah vrelo k sklepu našega slovenskega sv. misijona. Ta je bil nastavljen že na drugo popoldansko uro, ker ob petih zvečer se je imela začeti posebna pobožnost z nemškimi pridigami.

Menim, da le našim zvestim angelom varihom se imamo zahvaliti, da se pri toliki gneči ni prigodila najmanjša nesreča. Pred vsem se je sv. misijonski križ na velikem oltarju blagoslovil, potem se je pa v častitljivi procesiji prenesel na starinski oltar sv. Križa v »stari cerkvi«. Tej slovesnosti je sledil sklepni misijonski govor, pri katerem je vsa cerkev ponavljala na ves glas krstno obljubo in je delala dobrih sklepov za bodoče življenje. Z litanijami in zahvalno pesmijo: »Te Deum« je bil naš slovenski sv. misijon sijajno sklenjen. Drugo jutro smo še opravili običajne zadušnice za rajne farane in njih rajne dušne pastirje.

Kakor sem že omenil, smo se še tisto nedeljo večer zopet zbrali v cerkvi, ker se je začel nemški misijon ali tridnevnicā.

Prav ganljivo je bilo, ko je v torek, dne 28. jan., šestnajstletna Konjičanka Adelheid Dörfel slovesno se

odpovedala od Lutrove krivovere ter se radostna povrnila v naročje sv. katoliške cerkve. Z nežnokrepkim glasom je molila katoliško veroizpovedanje in je med sv. mašo prejela prvokrat sv. obhajilo. Veleč. gospod nadžupnik, ki so spreobrnjenko pripravljali na ta prevažni korak, so imeli v začetku prepomenljivih obredov in pred sv. obhajilom primeren nagovor do svatovsk opravljene svoje nove ovčice, kakor tudi do mnogob številno navzočih prebivalcev trga konjiškega.

V sredo, dne 29. jan. ob 6. zvečer se je prav slovesno zaključil ta nemški sv. misijon, ki je obrodil mnogo dobrega sadu. — Častita oo. misijonarja sta se dne 30. jan. odpeljala od nas, a nauki, katere sta nam delila, mir, katerega sta nam oznanjevala, milosti, ki sta nam jih prinesla, vse to naj ostane vedno med nami! Konečno naj izrekam stoterno zahvalo čč. misijonarjema, kakor vsem, ki so se z nami toliko trudili o sv. misijonu. Bog bodi vsem preobilni plačnik! Konjicah.

Gospodarske stvari.

Kako je zdaj z našim vinogradarstvom v gospodarskem oziru?

(Spisal J. Bele.)

(Konec.)

Leta 1891. se je uvažalo v Avstrijo za 0.9 milijonov goldinarjev vina, leta 1893. pa že za 11.4 milijonov goldinarjev, torej za 10.5 milijonov goldinarjev več, kakor prej. Ta denar gre v inozemstvo. Leta 1888. se je prišlo v Avstrijo za izvažanje vina v inozemstvo 8. milijonov goldinarjev, leta 1893. pa le 5.2 milijonov. Gre torej vedno več denarja iz države za uvažanje vina, kakor ga pride v njo za izvažanje. To so razmere, ki vendar le nekoliko uplivajo na neugodnost trgovinske bilance. Ako bi se več vina pridelalo, postalo bi vino primeroma ceneje, pa porabilo bi se ga tudi primerno več, a lepi denar, ki gre sedaj ven, ostal bi doma.

Uzrok, da se toliko vina uvažuje, je poleg carinskih razmer tudi pridelovanje manjše množine vina v zadnjih letih, vsled strupene rose in pa vsled trtne uši, razun tega vsled po trtni uši pouzročeno pomanjkanje vina v sosednih deželah in tem primerno višje cene.

Poleg tega, da morajo naši vinogradarji zboljšati način svojega gospodarstva, imajo se v novejšem času boriti še z novimi sovražniki, s strupeno roso in trtno ušjo. Ti so že sila škode napravili vinogradarjem, ki se nečejo z napredkom sprijazniti, pridnimo so pa celo koristili; kajti cene vina so sorazmerno skočile in tisti, ki je o pravem času jel ameriške trte šaditi, ali o pravem času proti strupeni rosi škropiti, ima dokaj dobička. V škropljenju proti strupeni rosi, v novih nasadih z ameriškimi trtami imajo vinogradniki že odločne dokaze, kako dobro je, ako človek izkorišča za svoje gospodarstvo nauke napredka. To je pa vse le še kaj majhen odlomek umnega vinogradarstva. Koliko še se mora zboljšati!

Prvi pogoj dobrih uspehov kmetijstva ali vinogradarstva je gnojenje. Kdor ne gnoji dovoljno, bode le malo žel, malo obiral. Ako pa ta ali oni kmetovalec kaj čita o gnoju in gnojenju, ali ako posluša tozadevno predavanje, pokimuje z glavo, pa si misli, to sam dobro vem, kaj gnoj pomeni, pa neha brati ali pa obrne predavajočemu hrbet ter odide. Poglejmo pa v njegovo gospodarstvo! Živino že tako krmi, da ne more biti gnoj mnogo vreden, pa tudi od živine nima pravega uspeha, a z gnojem pa tako ravna, da predno ga spravi na polje ali v vinograd, ostane le še nekoliko blatnega